

Innhold

Innleiing	13
------------------------	----

Kapittel 1

Fremmedspråksdidaktikk før og nå	18
---	----

Camilla Bjørke og Åsta Haukås

Hva er fremmedspråksdidaktikk?	18
Fremmedspråksundervisningen i Norge i et historisk perspektiv	20
Påvirkning fra ulike syn på språk og språklæring	24
Fremmedspråksdidaktikk i dag: den postmetodiske tidsalderen	27
Fremmedspråkslærerens kompetanse	28
Oppsummering	30
Referanser	31

Kapittel 2

Nasjonale læreplaner, fagfornyelsen og internasjonale perspektiver	33
---	----

Heike Speitz

Forskrifter og innholdet i opplæringen	33
Fra elitefag til språkfag for alle - fremmedspråkene i skolen	35
Det felles europeiske rammeverket for språk	36
Den europeiske språkpermen (ELP/PEL)	40
Læreplanene i Kunnskapsløftet (LK20)	41
Språkfagene i skolen og tendenser i læreplanutvikling	43
Oppsummering	46
Referanser	47

Kapittel 3

Flerspråklighet og språkfagene i skolen 50
Åsta Haukås og Heike Speitz

Hva er flerspråklighet? 50
 Flerspråklighet som en ressurs 52
 Flerspråklighetsdidaktikk 54
 Grunnprinsipper i flerspråklighetsdidaktikken 57
 Bevisstgjøring av flerspråklighet med Den europeiske språkpermen 60
 Et eksempel fra undervisningen 61
 Framtidens språkundervisning 62
 Oppsummering 63
 Referanser 64

Kapittel 4

Metakognisjon og språklæringsstrategiar 68
Åsta Haukås

Kva er metakognisjon? 68
 Språklæringsstrategiar 71
 Undervisning i språklæringsstrategiar 73
 Fremjing av metakognisjon med VØSL 77
 Metakognisjon og framandspråklæraren 78
 Oppsummering 81
 Referanser 82

Kapittel 5

Muntlige ferdigheter 84
Camilla Bjørke og Berit Grønn

Muntlige sjangre før og nå 84
 Betydningen av muntlige ferdigheter 86
 Talespråkets kjennetegn 88
 De muntlige delferdighetene 89
 Den reseptive delferdigheten lytting 92
 Lytting i digitale omgivelser 93
 Viktigheten av muntlig input og output 94
 Spontan og forberedt muntlig produksjon 96
 Trygghet i språklærings situasjonen 99
 Oppsummering 101
 Referanser 102

Kapittel 6

Uttale i fremmedspråk 104
Emerentze Bergsland og Vibeke Grunnreis Kessner

Hvorfor skal man jobbe med uttale i undervisningen? 104
 Hvilken uttalenorm skal man velge? 106
 Systematisk og bevisst tilnærming til uttale i trygge rammer 107
 Vurdering og korrigerings av elevers uttale 109
 Uttale i praksis 111
 Lydskrift, vanlig skrift og uttale 112
 Fonotaks og stavemåter 114
 Assimilasjon og bortfall av lyder 114
 Intonasjon 115
 Oppsummering 119
 Referanser 120

Kapittel 7

Skrijving i fremmedspråk 121
Ragnhild Elisabeth Lund og Maria Casado Villanueva

Hvorfor skal fremmedspråkselever skrive? 121
 Begrunnelser i lovverk og læreplaner 122
 Ulike typer skrijving 123
 Fire bud for skriveopplæringen 125
 Hvilke oppgaver kan elevene få? 126
 Støtte i skriveprosessen 134
 Elevene har skrevet en tekst – hva nå? 137
 Oppsummering 138
 Referanser 139

Kapittel 8

Lesing i fremmedspråk 141
Camilla Bjørke og Berit Grønn

Lesing som et sentralt element i all språklæring 141
 Lesing på et fremmedspråk: avkoding og forståelse 142
 Lesemodeller 145
 Teksttilnærming i et sosialt samspill 147
 Valg av lesetekster 149
 Lesestrategier 151
 Lesemåter 156

Oppsummering	159
Referanser	160

Kapittel 9

Vokabular og ordinnl�ring	163
--	-----

Camilla Bjørke

Hva er vokabular?	163
Vokabularetts plass i språkundervisningen	165
Hva vil det si � kunne et ord?	166
Hvilke ord skal man lære (først)?	168
Transparente ord	170
Arveord	171
Hvordan lærer man ord?	173
Ordl�ringsstrategier	174
Hvordan tilrettelegger man for ordlæring i undervisningen?	176
Oppsummering	181
Referanser	182

Kapittel 10

Grammatikkens rolle i fremmedspråkundervisningen	184
---	-----

Eva Thue Vold

Hva er grammatikk?	184
Hvorfor skal elevene lære grammatikk?	186
Grammatikk som verktøy for kommunikasjon	188
Hvordan undervise grammatikk?	190
En tradisjonell tilnærming til grammatikkundervisning	191
Induktiv tilnærming	193
Input processing instruction	195
Produksjon og bruk av elevprodukter	198
Valg av materiale	200
Oppsummering	201
Referanser	202

Kapittel 11

Interkulturell læring i fremmedspråk	205
---	-----

Magne Dypedahl

Hva er interkulturell kompetanse?	205
Språkfagene og interkulturell kompetanse	207

Kunnskapsressurser for å bli en interkulturelt kompetent lærer	210
Bruk av modeller for interkulturell kompetanse	211
Eksempler på bruk av den interkulturelle læringssløyfen	215
Kulturkunnskapens rolle	218
Vurdering av interkulturell kompetanse	220
Oppsummering	222
Referanser	223

Kapittel 12

Litteraturens rolle	227
----------------------------------	-----

Inger Olsbu

Fremmedspråkfagenes kreative dimensjon	227
Fra litteratur til <i>skjønn</i> litteratur	228
Fra nasjonal til postkolonial, og fra høyverdige tekster til barne- og ungdomslitteratur	229
Fra litterær tekst til «estetisk språkbruk»	230
Hvorfor litteratur?	231
Bruksområder for litteratur	233
Bruk av litterære tekster i kommunikativ språkundervisning og læring	234
Bruk av litteratur for å styrke leseferdigheten	237
Litteratur og interkulturell forståelse	240
Oppsummering	244
Referanser	245

Kapittel 13

Digitale ferdigheter	249
-----------------------------------	-----

Eli-Marie Danbolt Drange

Grunnleggende ferdigheter i Kunnskapsløftet	249
Profesjonsfaglig digital kompetanse	251
Framtidens klasserom	252
Digitale ferdigheter i fremmedspråk	254
Bruke og forstå	254
Finne og behandle	256
Produsere og bearbeide	259
Kommunisere og samhandle	261
Utøve digital dømmekraft	262
Løse praktiske oppgaver på fremmedspråket	262
Oppsummering	266
Referanser	267

Kapittel 14

Vurdering i fremmedspråksopplæringen 268

Henrik Bøhn

Vurdering – et grunnleggende aspekt ved pedagogisk arbeid	268
Individrelatert vurdering	269
Normrelatert vurdering	269
Mårelatert (kriteriebasert) vurdering	270
Sluttvurdering	271
Underveisvurdering	276
Egenvurdering som en viktig del av underveisvurderingen	281
Oppsummering	283
Referanser	284

Kapittel 15

Tilpasset opplæring i fremmedspråk 287

Eva Thue Vold

Hva er tilpasset opplæring?	287
Likeverdig utdanning	289
«Den hellige treenighet»	291
Tilpasset opplæring i fremmedspråk	293
Arbeid med kommunikative ferdigheter ved hjelp av åpne oppgaver	296
Tilpasset opplæring når det gjelder kunnskap om språk	300
Oppsummering	301
Referanser	302

Kapittel 16

Læremidler i fremmedspråksfaget 304

Xavier Llovet Vilà

Hva er et læremiddel?	304
Klassifisering av læremidler	306
Læremiddelets rolle i fremmedspråksundervisningen	308
Valg av læremidler	309
Prosedyrer for analyse av læremidler	309
Kriterier for analyse av læremidler	310
Oppsummering	320
Referanser	321

Kapittel 17

Individuelle forskjellar: motivasjon, alder og språktalent 324

Åsta Haukås

Individuelle forskjellar og språklæring 324
 Motivasjon 325
 Motivasjonsforskninga til Dörnyei 327
 Motivasjon for å lære andre språk enn engelsk 329
 Motivasjon for framandspråk og kjønn 330
 Alder 331
 Språktalent 334
 Oppsummering 338
 Referansar 339

Kapittel 18

Den lærende og reflekterende språklæreren 342

Lise Vikan Sandvik

Analyse og refleksjon som utgangspunkt for utvikling 342
 Utvikling av ny vurderingskultur 345
 Elevens behov som utgangspunkt for utvikling 348
 Den lærende og reflekterende språklæreren i et tolkningsfellesskap 351
 Oppsummering 354
 Referanser 355

Kapittel 19

Lærerenes forestillinger om språkundervisningen 357

Åsta Haukås

Hva menes med «lærerenes forestillinger»? 357
 Lærerstudentenes (standhaftige) forestillinger om språkundervisningen .. 360
 Hva fremmedspråklærere mener, og hva fremmedspråklærere gjør 362
 Bevisstgjøring av egne forestillinger 365
 PPU-studenten Annas utforskning av egne forestillinger 367
 Nye utfordringer skaper nye forestillinger 369
 Oppsummering 371
 Referanser 372

Bidragsternes institusjonstilknytning 375

Stikkordregister 376